

Česko-lužický věstník

číslo 2 / únor 2017

ročník XXVII

Gerat Libš

Sněžinka

Z kapki je zrostła, na hwěžku sprostła.
Z njebja nětk dele řečeše wjele:

„Njejsym najmjeńša, budu najrjeńša
sněžinka w kraju, to wšitkim praju!“

Měješe hubu druhim kaž klubu.
Dónž nimo lodu padny na wodu.

Sněhová vločka

Vyrostla kapka, zmrzla a zkřehla.
K zemi se snáší, všem pyšně hlásí:

„Nejsem nejmenší, budu nejhezčí
sněhová vločka, teď jsem hvězdička!“

Přitom se spletla, do vody slétla.
Jak se chvástala, zase roztála.

Foto: Lewis Whittaker

Básník Gerat Libš (1935–2012) pocházel z obce Njebjelčicy v katolické části Lužice. Studoval na gymnáziu v České Lípě, Varnsdorfu a Budyšíně, poté slavistiku a žurnalistiku v Lipsku. V letech 1959–1981 redigoval časopis Płomjo, kde vynikal básněmi pro děti. Kromě vlastní tvorby rovněž překládal (např. Hrubínovo Kuřátko a obilí) a byl známý i jako sportovec. Některé z Libšových básní zhudebnil skladatel Jan Cyž (1955). Příkladem je citovaná sbírka 15 džěćacych spēwow wot Jana Cyža na teksty Gerata Libša (Dom za serbske ludowe wumělstwo, Budyšin 1988). Ukázkou přeložil Radek Čermák.*

Z HORNÍ LUŽICE

► (KP 18. 12.) **Ve wotrowské farnosti se farníci zabývali dalšími osudy zdejších církevních nemovitostí.** Podle současné strategie římskokatolické církve má být její nemovitý majetek v drážďansko-míšeňském biskupství výrazně redukován. Wotrowská farnost od roku 2010 nemá vlastního faráře.

► (KP 18. 12.) **Drážďansko-míšeňský biskup Heinrich Timmerevers navštívil 14. prosince několik lužickosrbských farností.** Na večerní bohoslužbě v Chrosćicích poděkoval katolickým Lužickým Srbům, že si uchovali po staletí svůj jazyk a víru.

► (KP 8. 1.) **Katolíci a luteráni z Budyšina vydali společné novoročním poselství.** Od soudili v něm násilné události a vůbec reakce části veřejnosti, jež byly ve městě v loňském roce namířeny zejména vůči utečencům.

► (SN 9. 1., KP 15. 1.) **Jubilejní rok reformace v Sasku zahájili v pátek 6. ledna v děkanském kostele v Budyšině pod heslem *My smy tak swobodni* (Jsme tak svobodní).** Rok reformace připomíná pětisté výročí symbolického počátku roku 1517, kdy Martin Luther zveřejnil 95 odpustkových tezí. Slavnostní ekumenické bohoslužby se účastnili mimo jiné saský ministerský předseda Stanisław Tilich, zemský biskup saské evangelicko-luteránské církve dr. Carsten Rentzig, drážďansko-míšeňský biskup Heinrich Timmerevers a arcibiskup Dietrich Brauer z evangelicko-luteránské církve Ruska. Společně připomněli zvláště historický vývoj evangelické a katolické církve, přičemž zdůrazňovali obnovu církví a jejich spojovací elementy a toleranci.

► (SN 26. 1.) **V příštích týdnech vyjde lexikon *Serbske předmjena* (Lužickosrbská křestní jména).** Publikaci ve formě brožurky vydává budyšínské jazykové centrum WITAJ. Rukopis vypracoval Dr. Timo Měškank na popud zplnomocněného zástupce lužickosrbských záležitostí v saském ministerstvu vědy a umění Stanisława Brězana. Zároveň s brožurkou bude stejný obsah zveřejněn

také na webové stránce. Brožura zahrnuje 1200 jmen z celé Lužice, které dávali rodiče svým dětem v průběhu minulého století.

► (SN 16. 1.) **Premiérkou zábavné divadelní hry *Jědzk a lěnjoch* (Jedlík a lenoch) zahájila jubilejní pětadvacátou sezonu divadelní skupina společnosti Bratrowstwo.** Divadelní hru z pera polského hraběte Jana Aleksandra Fredra (1829–1891) v režii Měrka Brankačka představili v sobotu 14. ledna na oslavě Bratrowsta v Šulšecích. Roku 1992 oživená divadelní skupina je vedle pěveckého sboru jednou z kulturních součástí Bratrowstwa, což je spolek katolických lužických Srbů kulovské farnosti, který zde pěstuje zvláště lužickosrbský kulturní život a hornolužický jazyk.

► (NC 8. 2.) **Školáci ze Slepého vítali hosty chlebem a solí.** Na den otevřených dveří navštívilo školu Dr. Marji Grólmusec 300 návštěvníků. Hosté se zajímali především o výuku. Na svá školní léta přišli vzpomínat také bývalí žáci. Školu dnes navštěvuje 240 žáků, z nichž se 60 % podílí na dvojjazyčné výuce. O žáky se stará 25 vyučujících, z nichž pět vyučuje lužickou srbštinu.

Z DOLNÍ LUŽICE

► (SN 23. 1.) **Dejmantne a hinaše ptački (Diamantová a jiní ptáci) je název letošního šedesátého jubilejního programu Lužickosrbského národního souboru,** který měl premiéru v pátek 20. ledna. V chotěbuzském dolnolužickosrbském gymnáziu byl představen vyvážený program s energickými tanci, ale zároveň klidnými písněmi a veselými skeči. Ve třídacet bodech programu zazněly písně lužickosrbské i z jiných kultur a národů, ale také hudební lahůdka čestného hosta Měrčina Welicha. Svůj první „ptačokwasny“ program představil soubor v roce 1957 pod vedením tehdejšího intendanty Jurije Winara.

► (NC 25. 1.) **V Turjeji se objeví srbské nápisy.** Obec Turjej (Tauer), která požádala o začlenění do lužickosrbského sídelního

prostoru, dostane od braniborské vlády příspěvek na plnění povinností, které lužickosrbský zákon přináší. Podle sdělení starostky Karin Kalawcyny v obci přibudou nápisy v lužické srbštině. S lužickou srbštinou se setkají návštěvníci obecního úřadu, lužickosrbské nápisy se objeví také na hasičské zbrojnici a na sportovní hale.

► (NC 18. 1.) **Obec nemá povinnost vydávat tiskopisy v lužické srbštině.** S takovýmto přístupem se setkal občan Chotěbuzi, který chtěl podat v tomto jazyce svému městskému úřadu přiznání k dani z nemovitosti. Lužická srbština má v Chotěbuzi postavení úřední řeči. Občané tak mají právo obracet se na svůj úřad v lužické srbštině. To se však netýká úředních tiskopisů. Podle sdělení městského úřadu žádný zákon neukládá obcím povinnost vydávat své tiskopisy v jazyce národnostní menšiny. Pro podání daňového přiznání je tak nutné využít německý formulář.

ZE SASKA

► (SN 23. 1., 25. 1.) **Marko Šiman, poslanec CDU Saského parlamentu, bude znovu členem poradního výboru Německo-českého diskusního fóra.** Federální ministr zahraničí Frank-Walter Steinmeier (SPD) jej povolal už podruhé do této funkce. Fórum je důležitou součástí německo-českých vztahů a u příležitosti dvaceti let existence uspořádalo v Praze na konci ledna jubilejní konferenci.

Z BRANIBORSKA

► (NC 1. 2.) **Na Zeleném týdnu lákali do Slepého.** Zelený týden (německy Grüne Woche) je mezinárodní zemědělský a potravinářský veletrh konaný každoročně v Berlíně. Obec Slepé se zde prezentovala v saské expozici, v rámci projektu „Urlaub in Sachsens Dörfern“ (Dovolená v saských vesnicích). Pod tímto sloganem se prezentuje celkem 18 obcí Svobodného státu Saska, které chtějí přilákat turisty a další návštěvníky. Kromě Slepého byl lákadlem Čorný Chołmc (Schwarzcollm), kde stojí známý Krabatův mlýn.

Ze Serbských Nowin podává Alena Pawlikec, z Nowého Casniku Josef Blažek a z Katolského Posola Jan Zdichynec.

TÉMA

Iniciatiwa Serbski Sejm

Lužickosrbský „Sejmik“, tedy volený celonárodní lužickosrbský zastupitelský sbor, je v Lužici téma diskutované roky. Má ovšem své odpůrce i zastánce. Z těch někteří vloni sestavili skupinu nazvanou „Iniciatiwa Serbski sejm“ (ISS), jež už přímo usiluje přivést Lužické Srby ke zřízení společného zastupitelského orgánu s politickou agendou. Před-

stavitelé ISS jsou přesvědčeni, že dosavadní lužickosrbské politické zastoupení, představované Domowinou, potažmo Založbou či centrem Witaj, nestačí. Mluvíci ISS Měrčin Walda a Hanzo Wylem Kell pravidelně rozesílají informační e-maily s tiskovými zprávami o své činnosti (důsledně trojjazyčnými s rovnocenným zastoupením horní i dolní lu-

Serbški SEJMJ

Lužickosrbský sídelní prostor
a členové Rady starších

- Michał Domanja, Hózk
 Silwija Stephanowa, Čorny Chołmc
 Renej Kochan, Kokrjow
 Tomasz Nawka, Budyšin
 Klaw Thielmann, Erfurt, Chasow
 Maks Hasacki, Dešno
 Ignac Wjesela, Chrósćicy
 Beno Paška, Pančicy-Kukow
 Edith Pjenkowa, Rowno
 Fryco Libo, Most
 Hartmut Leipner, Chotěbuz, Halle
 Arnošt Wirth, Biskopicy
 Marija Kubicowa, Budyšin
 Pětr Měrcink, Dráždany
 Till Wojto, Chotěbuz
 Měrko Domačka, Serbske Pazlicy
 Pětr Bjarš, Nowa Čichońca
 Pawol Rota, Ralbicy
 Dietrich Lusici, Cerkwica

žické srbštiny a ovšem němčiny).¹ Některé z nich ČLV zprostředkoval v minulých číslech (ČLV 11-12/2016, 1/2017), aktuálně informujeme o posledních akcích skupiny:

Podle tiskové zprávy z 30. ledna byli v sobotu 28. ledna v prostorách vojereckého zámku jmenováni členové Rady starších (*Rady starostow*), připravované Lužickosrbského sněmu. Při obřadu se každý zavázal, že bude 1) (podle hornolužickosrbské verze) zodpovědně, cestou „demokracie zdola“, transparentně, inovativně a kriticky pracovat k vybudování Lužickosrbského sněmu a tím působit pro blaho lužickosrbského „společenského celku“ (*towaršnostneho cyłka*), uchovávat jej při životě a snažit se o budoucnost dobrou pro generaci vnuků („*wnučkockmany přichod*“); 2) (podle německé verze) působit pro blaho lužickosrbského společenství (*sorbischen/wendischen Gemeinwesens*)² a jakožto starší zodpovědně a kriticky

uskutečňovat zřízení demokraticky legitimizovaného zastoupení Lužických Srbů – Serbského Sejmu, aby to odpovídalo dříve formulovanému cíli: vybudovat lužickosrbskou občanskou společnost na principu „demokracie zdola“ (*basisdemokratisch*), transparentní a vstřícnou inovací, jako nejlepší základ pro zachování živé lužickosrbské kultury a dobré budoucnosti pro vnuky (*enkeltauglich*).

V úvodu přednesl prof. Klaw Thielmann, sám později jmenovaný členem rady, přesvědčení, že Lužice by se díky Sněmu mohla stát modelovým regionem mezinárodního významu a vlivu, vyznačujícím se otevřeností a porozuměním mezi národy a kulturami, sociální soudržností a ochranou sídelního území. Následující řečník dr. Měrcin Wałda zdůraznil znovu potřebnost Sejmu a informoval o dosavadním vývoji. Nově jmenovaní členové rady poté obdrželi jmenovací dekrety a od dívek v národních krojích květiny. Rada se nyní skládá z 19 členů věku od 19 do 85 let ze všech končin Lužice. Jsou mezi nimi sedláci, studenti, profesori, učitelky, důchodci, bioložníci, pojišťováci, makléři, fyzik či několik lékařů. Někteří jsou členy politických stran, jiní jsou aktivní v církvích a náboženských společnostech.³

¹ O své činnosti informuje ISS na webových stránkách <<http://serbski-sejmik.de>>, rozesílané e-maily jsou však obsažnější než tiskové zprávy zde zveřejňované.

² Pojem Gemeinwesen definuje německá Wikipedie odkazem na starořímský pojem *res publica* a stejně jako v případě výše uvedeného *towaršnostneho cyłka* jde nejspíš o snahu vyhnout se pojmu národ, s nímž by v tomto případě byl spjat základní spor, zda Lužičtí Srbové jsou národ jeden, anebo dva.

³ Známa je například aktivistka proti odtěžení lužickosrbských vsí Edith Pjenkowa z Rowného u Slepého, někdejší ředitel Lužickosrbského muzea a dudák skupiny Sprjewjan dr. Tomasz Nawka nebo učitel, novinář a amatérský etnograf Pawol Rota.

Událost byla zakončena tiskovou konferencí, na níž promluvil dr. Hartmut Leipner, dolnolužickosrbský starší z Chotěbuze. Přirovnal Radu ke kulatému stolu z doby převratu v roce 1989 a sdělil, že nyní bude co nejdříve následovat organizace voleb a ustavení prozatímního parlamentu (*předparlamentu*). Kulturní rámec programu představovala slavnostní hudba – zpívala Hilža Zyndžina a hrál klavírista Aleksandr Pólk.⁴

ISS vydala a 3. února 2017 předala vládě Svobodného státu Sasko stanovisko k situaci lužickosrbského národa. Materiál je reakcí na oficiální žádost vlády o „spolupráci při sestavení 5. zprávy saské vlády o situaci lužickosrbského národa“ a vyjadřuje se především k lužickosrbskému národu jako autochtonní menšině (její národní identitě, k demokratickému procesu Serbski Sejm), k jeho politickým aktivitám, k lužickosrbskému jazyku a zvláštnímu významu jeho uchování a používání, k další lužickosrbské výchově, vzdělávání a vědě.

ISS cituje nejnovější statistiky Lužickosrbského školského spolku (*Serbske šulske towarstwo*), které dokládají, že počet lužickosrbských dětí, znalých mateřského jazyka, v letech 1995–2015 poklesl o víc než polovinu. Zároveň je existenčně ohroženo lužickosrbské školství v nynější formě následkem akutního nedostatku učitelů: asi v polovině lužickosrbského sídelního území v Sasku již dnes není vůbec žádná nabídka lužickosrbského vzdělávání. ISS uvádí, že jazykovědci očekávají, že nedojde-li k rozhodné změně směru, brzy tam nebudou žádné lužickosrbské děti znalé mateřského jazyka. Stávající opatření na podporu lužickosrbských kulturních institucí se podle ISS dlouhodobě ukazují jako dysfunkční a z hlediska ústavně právního i s ohledem na investované prostředky se situace jeví jako neuspokojivá.

Pro zmapování situace uspořádala ISS 14. ledna veřejné setkání na nejvyšší úrovni k lužickosrbskému vzdělávání, při němž byl vypracován katalog požadavků na dlouhodobě účinné zajištění lužickosrbského vzdělávacího systému, který ve svém stanovisku podali saské vládě na vědomí jako konkrétní návrh. Ve třech bodech s dalšími podbody jsou formulovány požadavky na dosažení celospolečenské úmluvy s cílem zachování lužickosrbských jazyků jako společného kulturního dědictví Saska, v rámci vzdělávání dospělých zřízení jazykové školy podobné stávající dolnolužické,⁵ v ohledu vzdělávání učitelů zřízení dvou míst akademických pracovníků pro intenzivní výuku jazyka, obnovu zrušené profesury literatury a dějin Lužických Srbů, zřízení profesury sorabistiky v Drážďanech a Postupimi a zásadní zlepšení financování hostujících přednášejících z domova i zahraničí. Další požadavky se týkají akutní potřeby výuky jazyka u jazykových i odborných učitelů, adekvátního vybavení Ústavu sorabistiky na univerzitě v Lipsku, zřízení fondů na podporu dopravy žáků do škol s lužickosrbským vyučovacím jazykem a studentských stipendií do sousedních zemí. Požaduje se zřízení spojeného studia sorabistiky v Chotěbuzi a Budyšině podle vzoru univerzity ve Frankfurtu nad Odrou; dalším požadavkem je kulturní a vzdělávací autonomie, přičemž Serbski Sejm by měl spravovat rozpočet a spolurozhodovat o umístění lužickosrbských učitelů (aby přišli přednostně do škol s lužickosrbským vyučovacím jazykem), o plánování školské sítě a o změnách specifického učiva, které respektuje historii a situaci Lužických Srbů.

ISS žádá, aby se při přípravě nových zákonů bral ohled na tyto potřeby a aby se revidovala dosavadní praxe. ISS s odkazem na citované studie konstatuje, že je nutné založení Sněmu, protože stávající zastoupení v zastřešujícím svazu Domowina nevyvíjí nezbytnou činnost a lužickosrbská identita nadále degeneruje. Odkazuje na své dosavadní akce a na dostupnou literaturu a odborné i politické dokumenty.

Přípravila Zuzana Bláhová-Sklenářová

⁴ Záznam obřadu je uveřejněn na Youtube: <<https://www.youtube.com/channel/UCHeYUNW-UI86Xw11CLF3zA>>

⁵ V Horní Lužici byla taková škola v Minakale, ale zanikla již v devadesátých letech.

Takové intenzity jako v poválečných letech už prožitek slovanské vzájemnosti nedosáhne

Veřejné dění, spjaté ve Varnsdorfu s Lužickými Srby, bylo v posledních dvou desetiletích především dílem místního pracovníka **Milana Hrabala**. Právě on stál roku 1999 za oficiálním setkáním prezidenta Václava Havla s předsedou Domowiny Jakubem Brankačkem, právě on stvořil „kontaktní místo pro Lužici“, pamatoval na historické vazby Varnsdorfu k Lužici a připravoval literární pořady pro Svátky lužickosrbské poezie, zkrátka neustále upozorňoval na souvislost města s Lužickými Srby. Přesto nebývá zvykem spojovat Hrabalovo jméno s přívlastkem funkcionáře, přednostně je považován za spisovatele a překladatele (je ovšem členem představenstva Společnosti přátel Lužice, to je poctivě přiznat). Tentokrát ale zvýrazníme právě Hrabalovu profesní kariéru, neboť na konci minulého roku skončil ve svém posledním působišti jako zaměstnanec varnsdorfské knihovny a odešel do penze. Ač se to prozatím nezdá, pro varnsdorfský vztah k srbské Lužici je to velká změna.

Co váš odchod znamená pro vazby varnsdorfské knihovny na srbskou Lužici, a zůstane v provozu „kontaktní místo pro Lužici“?

K loňskému Silvestru bylo na přání města zrušeno mé pracovní místo, tedy hudební oddělení, jehož součástí bylo právě i kontaktní místo včetně oddělení lužickosrbské literatury. Z balíku činnosti, spojených s mým dnes už bývalým pracovištěm, se na příští období podařilo zachovat to, co se týká Lužice. Tak zní dohoda mezi mnou a ředitelkou knihovny Ilonou Martinovskou. Samozřejmě bez příslibu finanční dotace města na činnost, naštěstí pracovat *čestnohamtsce* mi nikdy nedělalo problémy. Pro ostatní položky zůstávají nadějí granty.

Co znamená, že se podařilo místo zachovat na příští období? Na jak dlouho?

Tak dlouho, dokud mi bude sloužit zdraví a paní ředitelce bude dopřáno být v čele knihovny. Ovšemže nevylučuji, že se v budoucnu najdou pokračovatelé.

Co vlastně je náplní činnosti kontaktního místa?

Základní myšlenkou bylo vytvořit cosi jako spojku mezi Čechami a Lužici. Místo, kde je možné a) z české strany se zeptat na cokoli o srbské Lužici a na svou otázku dostat fundovanou odpověď, b) obdobně vyhovět lužickosrbským zájemcům o českou kulturu. Vycházel jsem ze zkušenosti. Jak se postupně lidé po obou stranách hranice dozvídali, že jsem ochoten pomáhat, začali přese mne hledat kontakty třeba pro výměnu hudebních a tanečních vystoupení. Později se na mě začali obracet zejména čeští studenti hledající vhodné téma své studentské práce. Objevovaly se dotazy praktické: jak a kde u nás levně nakoupit, kde najít levného a šikovného kadeřníka, i kuriózní: kde sehnat levný vagon na přepravu obilí. A protože přání a dotazů přibývalo, považoval jsem za potřebné dát tomu nějaký řád. Takže náplní kontaktního místa je právě ono hledání kontaktů a poradenská činnost těm, kteří to potřebují.

A jak se se nápad vyvíjel institucionálně?

Zprvu jsem jakousi kontaktní činnost vykonával při své práci na městském úřadě a přitom jsem inicioval vznik lužickosrbského oddělení v městské knihovně. Slyšela na to její tehdejší ředitelka Olga Domorázková, získal jsem v ní dobrého parťáka. Vstřícný byl také předseda Domowiny Jan Nuk a především Zwjazk serbskich wuměľ-

cow, reprezentovaný předsedou Benediktem Dyrlichem. Oba pomohli sehnat knižní dary jako základ fondu tohoto oddělení. Jinak mu však chyběl pohyb, zvenčí jsem mu sotva mohl pomáhat. V roce 2007 jsem nastoupil do knihovny a nedlouho potom jsem vymyslel přeshraniční projekt týkající se Lužice – říkal jsem si, že by měl ústit v cosi trvalejšího, co zůstane i po odevzdání závěrečných zpráv. Kromě knih to mělo být i ono kontaktní místo. Garance takové činnosti je, jako v podobných případech vždy, dobrá vůle provozovatele (v tomto případě knihovny) a aktivita osoby vykonávající. Tou jsem zatím já.

Raději pro jistotu ještě jednou: rozumím správně, že kontaktní místo v knihovně zůstává a vy v něm půsíte nadále, ale nově jako dobrovolník?

Je možné to tak říci. Dobrovolník na zavolání.

To ale je doklad, že stran lužickosrbské agendy ve městě nemáte ani diplomatického ani literárního nástupce. Nikdy se žádný nenašel?

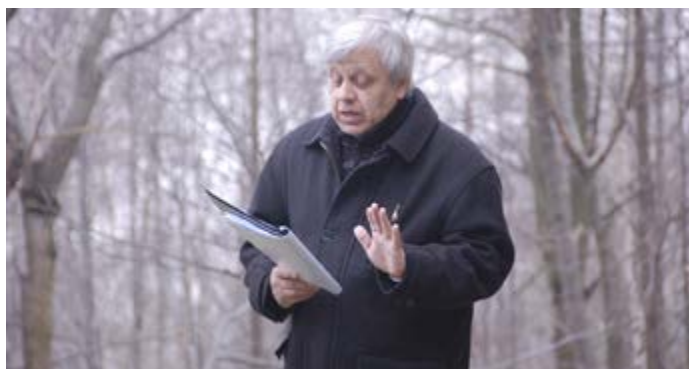
Zatím bohužel nikdo takový zájem neprojevil. Zájemců o lužickosrbskou problematiku nebo aspoň literaturu nebo hudbu je poměrně dost, dokonce učitelé z gymnázia občas zadávají lužickosrbské téma studentům v seminární práci, ale nástupce se mi zatím získat nepodařilo.

Vzhledem ke svému věku – je vám třiašedesát – jste „vychytal“ poválečnou historii Varnsdorfu, jež byla s Lužickými Srby spjata velmi úzce. S postupem doby však, zdá se mi, se vazba rozvolňuje a stává se historickým popisem, nikoli prožívanou skutečností.

Takové intenzity jako v poválečných letech už prožitek slovanské vzájemnosti – nejen ve Varnsdorfu – nedosáhne. Nerad bych se mýlil, jenže ve městě žije poslední rodilá Lužická Srbka a pouze několik potomků a příbuzných těch už zemřelých. Ale stále ještě rezonuje náš europrojekt. S radostí jsem zjistil, že pohádku Lubiny Hajduk-Veljkovičové *Kuřátko v lese* čtou dětem některé učitelky ve školách a školkách, že Benem Budarem iniciované a sepsané vzpomínky lužickosrbských válečných veteránů a žen se půjčují v knihovně tak často jako jiná literatura na toto téma, že úspěch má i sbírka lužickosrbských přísloví. Jsou čtenáři, kteří si lužickosrbskou literaturu půjčují pravidelně, a stále se objevují studenti, kteří se Lužici věnují v bakalářské nebo diplomové práci. Obrátkovost výpůjček lužickosrbských titulů v takových chvílích vždycky prudce vzroste. Není to tak špatné.

Čím to, že jste se Lužickým Srbům začal věnovat až po sametové revoluci?

Předtím jsem se stýkal jenom s malířkou Hankou Krawcec, která ve Varnsdorfu od roku 1947 žila, a snažil se ji podporovat, nakolik to její skromnost a hrdost dovolila. Po pravdě řečeno, za minulého režimu jsem vnímal Domovinu tak, jak mi „znalci“ byla líčena – jako partajní orgán. A ten před revolucí žádné mně známé aktivi-

Milan Hrabal, foto Ivo Šafus

ty vůči Varnsdorfu nevyvíjel. Věděl jsem tak o Lužických Srbech víc než lidé třeba v Pardubicích, ale o spolupráci s orgány NDR, byť lužickosrbskými, jsem neuvažoval. Neměl jsem nejmenší chuť se kvůli tomu jakkoli „partajně“ zamotat.

Jaké aktivity Domovina po Listopadu začala vyvíjet směrem k Varnsdorfu?

Do města přijeli zástupci Domoviny Jurij Luščanski a Gerat Hendrich, aby se pokusili navázat nějaké kontakty. Jako prvního vyhledali tehdejšího ředitele městského divadla Martina Louku. Ten mě k jednání přizval...

Počkejte, proč zrovna vás, když jste se o Lužické Srby s výjimkou Hanky Krawcec dosud nezajímal?

S Loukou jsme léta spolupracovali ve vinárně Velvetklubu na nezávislých kulturních pořadech zvaných Doteky, které jsem režíroval a dělal jsem i podstatnou část jejich dramaturgie. V tomto našem pořadu na mé pozvání Hanka Krawcec naposledy veřejně vystoupila. Ačkoli jsem se srbskou Lužicí nespolečně pracoval, Louka věděl, že o rodinu Krawcových a její působení ve Varnsdorfu se zajímám, i když veřejně s tím nevystupuji. A tak ho napadlo, že bych mohl mít zájem setkat se i s Hendrichem a Luščanským. A skutečně: zápal obou pánů pro jejich národní věc a spolupráci s Čechy byl zjevný, a tak se jim podařilo vzbudit můj zájem.

Toto jediné setkání tedy rozhodlo o dalších desítkách let vašeho života?

To by bylo málo. Ale na jeho základě jsem se vypravil Lužici navštívit, to jsem několikrát zopakoval, nadchl se pro tamní kulturu a naivně se rozhodl, že Lužickým Srbům „pomůžu“ vydáním společného literárního sborníku. Vyšel roku 1996 pod názvem *Strach o moudivláčka*. To jsem ještě netušil, jak hluboko v Lužici uvíznou. Vedle Hendricha a Luščanského byl v tomto směru důležitým hybatelem už jmenovaný básník a novinář Benedikt Dyrlich. Postupně se přidávali další přátelé, až jsem byl lapen v lužickosrbské kulturní síti.

Jak vlastně vidíte současné vztahy mezi Čechy a Lužickými Srby?

Podle mých zkušeností jsou nejsilnější v osobní rovině. Rovněž spolupráce institucí zpravidla odvisí od osobností, které je představují. V tomto případě je to především Společnost přátel Lužice a Domovina, respektive Zwjazk serbskich wumělcow. Ale i další instituce v srbské Lužici. Ovšemže mít někde přátele a vyvíjet vzájemně prospěšnou činnost není nic nedobrého; naopak, je to zpravidla ten nejvýkonnější a nejvytrvalejší motor rozvoje. Všechno, co jsem s Lužicí a pro Lužici dělal, mi skutečně přineslo převážně uspokojení. Nelituji těch hodin, dnů a měsíců strávených prací pro Lužické Srby. Navíc, tak jako Varnsdorf pro Lužici byl a snaží se být i dál oknem do Čech, Lužice byla a je pro mne pootevřenými dveřmi do Evropy. Aspoň té nejbližší. To je nepochybný bonus za vše, co jsem v daném oboru udělal; a jde vskutku o spojité nádoby.

Má onen vzájemný vztah nějaké limity?

Ponejvíc čas a jistě taky peníze. Kdyby se totiž i na české straně mohl aspoň někdo věnovat jen a jen spolupráci s Lužicí (jistěže za spolupráce entuziastů), mohlo by leccos být lepší. Myslím, že můj tříletý „odskok“ do projektu s Lužicí prokázal, že pak se dá udělat spousta práce. K tomu, aby se objevilo něco podobného, ještě nenašel čas.

Jak to? Vždyť zrovna teď je v tuzemsku nejsilnější sorabistické zastoupení za dlouhou dobu. Sorabistu lze najít skoro v každém humanitním oboru.

Přehled o sorabistech, kteří by se chtěli profesionálně věnovat Lužici, nemám. A o nikom, kdo dostal příležitost k takové činnosti, jsem zatím neslyšel. Ale držím palce, aby se to co nejdřív podařilo.

Co si myslíte o převzetí lužických uhelných nalezišť českou těžební společností?

Doufám, že čeští uhlokopové budou štedřejší v podpoře bratří a sester v Lužici. Obávám se však, že jsem přílišný optimista. A protože nepředpokládám, že Češi doly převzali, aby je zavřeli, je nejspíš dobré pokoušet se ovlivnit jejich myšlení k většímu sponzoringu lužickosrbského národa (než se zásoby uhlí vyčerpají).

Od znalce, jako jste vy, bych čekal podrobnější analýzu problému.

Mé znalosti v této oblasti přeceňujete, přece jen jsem se zabýval více literaturou než ekologickou politikou. Já osobně bych uvítal okamžité uzavření dolů, což – jak sám uznáte – je naivní přání. Máte-li ovšem na mysli to, jaký rozdíl vidím mezi švédskými a českými kapitalisty ve smyslu národnostního citění, domnívám se, že posun k lepšímu ovlivní proslovanské citění českých lidrů. O tom se zatím nikde nepsalo. Předpokládám, že víc se dozvíme po chystaném jednání zástupců SPL s vedením EPH.

Ještě se zastavme u literatury: už jste říkal, že máte za sebou evropský projekt, který přinesl snad desítku knižních překladů. Jenže jsou těžko dostupné, protože jejich vydání bylo svázáno s grantem. Teď ale jsou to aspoň v tomto směru volné texty. Uvažoval jste, že byste některé z nich dopracoval a vydal komerčně, tedy dostal je do běžné distribuce?

Zatím ne, protože stále přichází něco nového a čas na návraty bohužel nebyl. Snad se brzy zorientuji v nové osobní situaci a zdánlivou spoustu volna dokážu využít i tímto směrem. Dosavadní zájem o Budarova válečná vyprávění *Byly to zlé časy* napovídá, kde by se dalo začít. Jenže: překlady do této knihy jsem pořizoval, spolu s kolegy a kolegyní, z rukopisů a editor knižního vydání by uvítal jejich revizi. Čili kdyby měla být reedice, tak rozhodně obsáhlejší. Nu a to je hodně práce. Takže uvidíme.

Kdysi jste zvažoval vydat básně Josefa Suchého v prestižní lužickosrbské edici *Serbska poezija*. Tu sice nakladatelství Domowina údajně ukončilo, ale prostor pro několik svazků pořád vidím. Toto je jeden z nich. Uvažoval jste napřít síly tímto směrem?

Po možnostech vydání Josefa Suchého v Lužici jsem se kdysi poptával, ale zjistil jsem, že žádný ucelený překlad, případně podstatný výbor z jeho poezie nebyl pořízen a ani se k němu nikdo nechystá. Bohužel zatím se v Lužici neobjevil žádný překladatel, který by se básnického odkazu Josefa Suchého ujal a soustavně se mu věnoval. Proto jsem využil místa ve svém projektu a zařadil dvojjazyčný svazek Suchého básní *Tvář času/Wobličo časa*. Je v něm těch několik starších lužickosrbských překladů jeho poezie, které jsem našel, jinak jsou všechny převody nové, pořízené pro tuto knížku. Už je téměř rozebraná.

Co považujete za dosavadní vrchol svého sorabistického působení?

Mám rád vrcholy v přírodě, i když v poslední době mi dávají za brat. Daleko dýchavičnější jsem ale, mám-li určovat vrcholy svého působení. Ale jestli je třeba nějaký najít, tak si velmi považují toho, že jsem díky nakladateli Romanu Polákovi a dalším přátelům směl vydat antologii moderní lužickosrbské poezie *Jazyk, jímž porozumíš větru*. Samozřejmě rád se ohlídím za výsledky několikrát vzpomenuuté tříleté projektové práce pro Lužici v letech 2010 až 2013. Nicméně ani zdolání menších „hrbolků“ na své sorabistické pouti nelituji. I tam jsem se často hodně zadýchal.

Co ve vztahu k srbské Lužici chystáte dál?

Nerad dopředu něco slibuji. Ale dá-li Bůh, sponzoři a přátelé na sorabistickém člunu, budu usilovat o to, aby nezůstalo jen u nevěrejných plánů.

A ve své osobní tvorbě? Co píšete?

Většinu tvůrčího času v posledních dvou desetiletích jsem věnoval práci pro Lužici, překládám jiných autorů či podpoře začínajících i pokročilých literátů. O tom svědčí mimo jiné víc než šest desítek drobnějších i rozsáhlejších publikací, které jsem při práci pro knihovnu za dvacet uplynulých let přivedl na svět jako editor, spoluautor, občas dokonce autor. Především jsem si, že v nejbližší budoucnosti věnuji víc času své vlastní tvorbě. Mám už léta rozepsanou knížku básniček, taky nějaké prozaické pokusy. Je toho víc, ale zatím si připadám jako v pralese prorostlém stromy, keři a liánami. Ale už na tom dělám – kácím, prořezávám, prodírám se... Jenže to nejde rychle, ani to snad nechci. Součástí oné „houštiny“ je totiž i má rodina, najmě vnoučata, skupinka úžasně rychle stárnoucích lidiček, které mám moc rád a chci si jich teď uživat víc než dřív.

Lukáš Novosad

KAK TO WIDŽU JA

Hdyž ptački kwasuja

„Kóžde léto wjesele ptači kwas nam přinjese.“ Tak započa so džěčacy spěw, kiž spěwachmy w pěstowarni kóžde léto 25. januara na ptačim kwasu. W ptačich kostimach a zdžěla samo w serbskej narodnej drasće předstajichmy na pisanych programach kwas hawrona a sroki. Róla njewjesty běše při tym pola wšitkich holcow stajnje najwoblubowaniša. Swjedenje reprezentuje džak ptačkow za naše wšědne picowanje přez cyłu zymu. Na žadyn pad pobrachować njesmědzachu wězo tež talerje z ptačimi slódkosćemi, kiž běchu „ptački“ nam rano na woknje zawostajili. Šokolodžane hněžka, sroki z čěsta a dalše zajimawe kreacije móžeš na tutym dnju w mnohich serbskich pjekarnjach we Lužicy nadeńć. Tola ptači kwas dawno hižo njej jenož džěčacy nałožk. Dorosćeni lubowarjo tutoho maja kóždolětnje móžnosć, sebi na příklad ptačokwasny program Serbskeho ludoweho ansambla (SLA) wobhladać, kiž pučuje stajnje po wšej Lužicy. Wosebitoska lětsa je 60. jubilej woblubowaneho programa, kiž skići zabawnu wotměnu ze serbskimi spěwami, rejemi a skečemi. Pochad ptačeho kwasu je njejasny, móžne je, zo jedna so wo prastary ritual z wopornymi jěždźemi za zemřetych, snadž pak tež jenož wo romantisku wunamakanku 19. lěstotka. Při wšem pak je so nam nałožk tak do wutrobow zaščěpił, zo jón samo jako studenča w Lipsku rady přewjedžemy. Potom napjěčemy tohorunja sroki z čěsta a marmelady a woswjećimy zhromadnje z našimi němskimi přečelemi tutón jónkrótny serbski swjedenje.

Alena Pawlikec

Słowniček: hawron – havran, sroka – straka, wšědny – každodenní, picowanje – krmení, pobrachować – chybět, šokolodžane hněžka – čokoládová hnízdečka, nadeńć – najít, skićić – skýtat, poskytovať, nabizet, pochad – původ, woporny – obětní, wunamakanka – vynález, woswjećić – oslawit.

LITERÁRNÍ PŘÍLOHA

Miloslav Švandrlík: Sinfonija (a límec)

Lužickosrbský překlad povídky Miloslava Švandrlíka *Symfonie a límec* jsem objevil náhodou: v Hórnikově knihovně při zběžném listování jedním ze svázaných ročníků „kulturního lužickosrbského časopisu“ *Rozhlad*. Povídka vyšla v čísle 7/1965 na stranách 223

<p>Miloslav Švandrlík: Symfonie a límec</p> <p>Kdybych z ničeho nic dostal pozvání na býčí zápasy nebo na manévry turecké armády, patrně by mě to nijak nevzrušilo.</p> <p>Avšak minulý týden přišla ona a přinesla lístky na koncert. Myslím, že jsem vyvalil oči jako tulení mládě na zánovní cirkulárku. Když mi však sdělila, že na hoboj píská osobně Luboš Kažourek a odmávají to hned tři dirigenti, souhlasil jsem. Konečně, domnívám se, že účast na koncertě nemůže vážně ohrozit mou dobrou pověst, zvláště když se takto prohřešuji poprvé v životě.</p>	<p>Miloslav Švandrlík: Sinfonija</p> <p>Zašlu njedzelu prińdže žona a rjekny, zo je na sinfoniski koncert lisčík kupila. Ja běch jara překwapjeny. Tola žona praji, zo na trubicu budže trubić sam Luboš Kačourek a zo tře dirigenća budžeja z kiješkami machotać.</p> <p>„Derje,“ rjeknych sebi, „póńdu. Wšak wopytanje koncerta mojej nahladnosći zeškodzić njemóže.“</p>
<p>První potíže nastaly, když mi sdělila, že manšestrové sako se záplatou na levém lokti není vhodné oblečení pro symfonii Fis dur. Poukázal jsem na to, že jsem si vzal nové šaty na fotbal a někdo mi u nich utrlh límec. Ona pravila, že na koncertech se límce netrhají, neboť intenzita hudebního prožitku nedává mysllet na hulvátství. To mě do jisté míry zklamalo, ale na koncert jsem šel přesto.</p>	<p>Wobćežnosće započachu so z tym, zo žona mi wozjewi, zo je njeprístojne, woblec so na sinfoniju C-dur stary kabat ze zaplatanym lěwym lochćom. Ja so powołach na tamón zrudny pad, zo běchu mi raz na kopańcy kornar wot noweho wobleka wottorhnyli. Žona znapřećiwi, zo na sinfoniskich koncertach kornarje njewottorhaju, dokelž poskanje na hudźbu hepelstwo wuzamknje.</p>
<p>Usedli jsme ve dvacáté řadě a čekali na další. Prahnul jsem po polarce, ale dostal jsem pouze program, který jsem postoupil jí. A pak už přišli hudebníci a koncert vypukl.</p>	<p>Zesydachmoj so na swoje městno w dwanatym rjedze a počachmoj čakać. Ja běch šol po lód, tola poradzi so mi jenož, dóstać program, kotryž žonje přewostajich. Potom přindžechu hercy a koncert so započa.</p>
<p>Sálem se rozezněla nemlich ta samá muzika, co ji vždycky v rádiu zavírám. Zazmítal jsem sebou na židli, ale pak jsem si řekl: „Hochu, vydrž, na revanš ji vezmeš na nohejbal!“ Pak jsem si všiml, že publikum hledí nějak zasněně a nepřítomně. „Vida,“ shledal jsem. „Intenzita hudebního prožitku se patrně dostaví, svěsím-li hlavu, přimhouřím oči a začnu klimbat.“ Učinil jsem tak.</p> <p>Přestal jsem vnímat.</p>	<p>Zaklinča ta samsna hudźba, dla kotrejež přeco radijo wuklučam. Huzach so na stólcu, ale potom sej rjeknych: „Budž sćerpliwy, přećelo, wječby dla wozmu ju na sobu na kopańcu!“</p> <p>Potom pytnych, zo ludžo kołowokoło někak zasonjeni hladachu. „Džiwno,“ pomyslich sej. „Najskerje hudźbu lěpje přijimam, hdyž hłowu schilu a woči přizandzela.“</p>
<p>Pak jsem pocítil, že mě někdo vleče za límec u saka ke vchodu. Kopal jsem kolem sebe jako dvouletý mustang a způsobil jsem, že několik řad posluchačů přestalo vnímat tklivé largo. Z jejich pohledů jsem vyčetl, že sympatie nejsou na mé straně.</p>	<p>Naraz čuju, zo mje za kornar k durjam wlečeja. Ja so wupěrach kaž mlody koń a přeco dopcěch to, zo ludžo přestachu allegro chlósćić. Wočiwidnje jich sympatije njeběchu na mojej stronje.</p>
<p>Na chodbě mi řekl pořadatel uznale: „Už jsem, pane, zažil ledaco, neboť jsem dělal průvodce v klatovských katakombách a žena mi utekla s promovaným filologem. Ale aby někdo při symfonii Fis dur křičel: ‚Saláte, nahraj na levý vápno‘ — toho jsem byl svědkem prvně!“ Pak mě opustil.</p>	<p>Na schodže rjadowar rjekny:</p> <p>„Ja sym w žiwjenju hižo něštožkuli nazhonił, samo žona je mi z diplomowym filologom čekła. Tola, zo by něchtón na sinfoniji C-dur rjeil: ‚Škepsako, bij na lěwy bok!‘ – tole sym přeni króc slyšať.“</p>
<p>Zesmutněl jsem. Intenzity hudebního prožitku jsem nedosáhl a navíc jsem mluvil ze spaní. To mi ona nikdy neodpustí!</p> <p>Zničeně jsem vyšel ven. Čerstvý vzduch mě poněkud vzpamatoval.</p> <p>Při bližším ohledání svršků jsem zjistil, že límec u saka tlak pořadatelovy pravice nevydržel.</p>	<p>A wón mje z durjami won šmórny. Ja buch zrudny. Hudźba njebě na mnje skutkowała, a nimo toho so wukopa, zo ja wo snje powědam.</p> <p>Na čerstwym powětre so zaso zhrabach. Tola hdyž naležnje swój woblec přepytowach, zwěsćich, zo kabatowy kornar kontakt z ruku rjadowarja přetrał njebě...</p>
<p>„Hulvátí!“ zahrozil jsem pěští k Rudolfinu. „A pak že se na koncertech límce netrhají! Jestli sem půjdu ještě jednou, tak si just vezmu to manšestrové sako se záplatou!“</p>	<p>A to hišće praji, zo na sinfoniskich koncertach kornarje njewottorhaju! Jeli hišće raz póńdu na koncert, to so wobleču tón stary, zaplatany kabat!</p>

a 224 v rubrice „Přački a směški“. Kromě ní je v rubrice uvedeno několik anekdot. Z celku však není zřejmé, kdo Švandrlíkuv text přeložil. Na uvedených stranách je uvedeno jediné jméno – šifra ČICA-K. Pravděpodobně je to redaktor rubriky, tedy možná i překladatel Švandrlíkovy povídky. Jisté to ale není.

Povídka vyšla pod neúplným názvem *Sinfonija* a polovičatý je celý její překlad. Je to vidět už z délky obou textů: lužickosrbšský je podstatně kratší. Touha dopřát lužickosrbšské literatuře vtipný příběh o fotbalovém fanouškovi, který se podvolí přání své partnerky jít na koncert vážné hudby, usne tam, a musí proto být vyveden pryč, což komentuje právě fotbalovým slovníkem, zjevně narazila na neschopnost poradit si s jazykovými zvláštnostmi originálu a vyrobila ze šťavnatého fejetonu ledabyle vyprávěnou anekdotu, v níž ledaco chybí a mnohé je dokonce nelogicky změněno v opačné vyznění, než jaké lze číst v originálu. Nejzřetelnější příklady: tónina Fis dur je přeložena jako C-dur, pomalé largo, při jehož přehrání hrdina usne, v rychlé allegro, při němž by zabral jen stěží.

Změna nastala taky v usazení vypravěče v koncertním sále (v originále sedí ve dvacáté řadě, v překladu ve dvanácté) a ve jméne koncertní hvězdy: v originále se hráč jmenuje Kažourek, v překladu Kačourek

(chyba patrně vznikla z nepozornosti, leč je důsledná – v češtině hráč hraje na hoboj, v překladu na trubku). Jinak je rozdíl mezi oběma texty vyjádřen v jejich úvodu. Přiznává-li vypravěč originálu zřetelně expresivně své emocionální vytržení nad tím, jakému zážitku má být vystaven: „Kdybych z ničeho nic dostal pozvání na býčí zápasy nebo na manévry turecké armády, patrně by mě to nijak nevzrušilo. (...) Myslím, že jsem vyvalil oči jako tulení mládě na zánovní cirkulárku.“ Zmůže se vypravěč překladu na lakonické oznámení: „Ja běch jara překwapjeny.“ Čili fyzický prožitek skutečnosti, zdůrazněný ve finále pohybem vypravěčových očí, je změněn v lhostejný tupý přístup k životu.

Šlo by pokračovat výčtem dalších rozporných jednotlivostí, v paralelní sloupcové sazbě jsou však myslím dostatečně patrné. Rozdíly mezi oběma texty jsou dány především úrovní slovníku, k němuž ten či ten vypravěč sahá při komentáři dění, jemuž je na koncertě vystaven. Českému buranovi splývá atmosféra lidové zábavy a takzvané vyšší kultury a svůj postřeh dokládá právě výrazy, jež ho podtrhují, zatímco lužickosrbšský vypravěč ho vyjádřit není schopen. Patrně proto, že ani koncerty vážné hudby a překvapivě ani fotbal nejsou typickým prostředím, v němž by se lužická srbština pravidelně uplatňovala.

Náhodný nálezkový povídky, o níž nikdo z literárních sorabistů nevěděl, takže se o ní nejde dočíst v žádném tuzemském literárněhistorickém přehledu, samozřejmě vybízí k dalšímu hledání. Vždyť kolik takových textů nám prozatím uniká? Jenom za dva předešlé roky jsme v Hórnikově knihovně při jejím pořádání našli tři prameny, jež významně doplňují dosavadní znalosti o česko-lužickosrbských literárních dějinách v druhé půli 20. století. Jelikož v knihovně zdaleka není probráno vše, zakládá dosavadní skóre naději, že na něco ještě přijdeme.

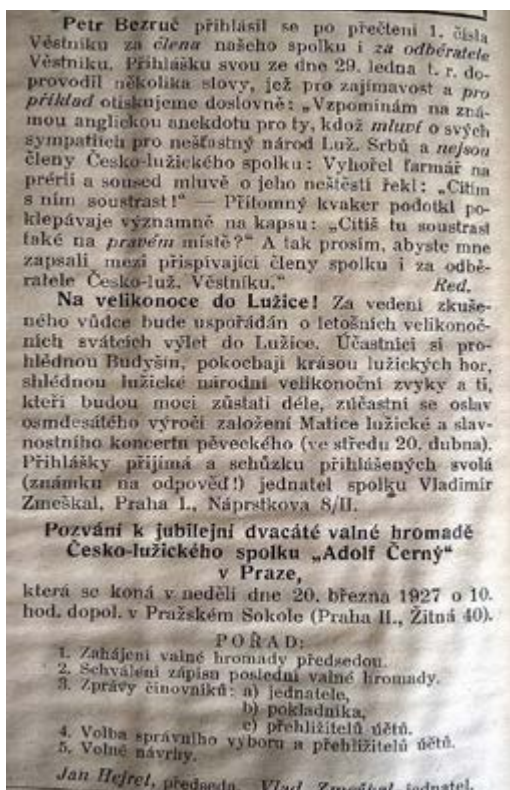
Podotkneme, že český originál přebíráme z webu *Pozitivních novin* (<www.pozitivni-noviny.cz/cz/clanek-2007020040>), které však další bibliografický záznam o původním uvedení povídky neuvádějí. Rešerše v knihovnách jsem ještě nepodstoupil.

Lukáš Novosad

PSALI JSME PŘED 90 LETY

V historii našeho spolku se počátkem roku řeší prakticky pořád stejné věci. Jak dokládá přiložená fotografie z březnového Česko-lužického věstníku z roku 1927, dělo se tehdy totéž co letos: vybíraly se členské příspěvky, chystal se zájezd na lužickosrbské Velikonoce a časopis lákal k účasti na výletě – a ovšem bylo před valnou hromadou, tak také na ni bylo třeba zvát. I program valné hromady byl tehdy strukturován stejně jako dnes a průběh zájezdu v podstatě rovněž. Je to doklad jisté unikátnosti života českých spolků: navzdory střídajícím se vládním režimům žijí pořád tímž rytmem. Aspoň ten náš určitě. Jiné tehdy bylo jen zapojení významných spisovatelů a básníků. Zde Petr Bezruč nepřímou peskuje všechny neplatící členských příspěvků. Tak co? Máte svůj letošní již uhrazen?

Milí přátelé,

bilancuji sice potřetí za sebou (po prosincovém závěrečném sloupku a po pozvánce na valnou hromadu našeho spolku), nicméně se musím nějak postavit k dvěma rokům, které máme jako předsednictvo Společnosti přátel Lužice za sebou. Je to dlouhá doba, dvojnásobná délka mandátu je skutečně znát: už to není sprint, nýbrž vytrvalostní běh. V jeho průběhu jsme poznali mnohé – užili jsme si štěstí, práce, hádek, překvapení, smůly a ovšem radosti. Měl jsem proto v úmyslu nechat každého z kolegů z předsednictva napsat několik řádek za sebe a poskládat je k sobě jako puzzle, leč s takovým nápadem mě poslali do náležitých mezí. A tak budu osobní:

Jsem na ně hrdý. Nemůžete znát mnohé, co stojí v pozadí naší činnosti. Všechna ta sezení na schůzích do půlnoci nebo dlouho přes ni. Ostatně několikrát jsme v Lužickém semináři probdéli noc, abychom dotáhli akci, kterou jsme si vymysleli. Často jsem kolegy vytácel k nepříčetnosti, protože jsem si umínil, že je v našich silách dejme tomu zároveň urovnávat Hórnikovu knihovnu, pracovat na vydání publikace s nejlepšími tuzemskými fotografy a sazeči, chystal neohlášenou výstavu, vyprodat divadlo nebo přidat k vyprodanému autobusu na zájezd ještě mikrobus, protože jsem chtěl vyhovět enormnímu zájmu o naše služby...

V běžné agendě Tóna Kříž trval na jednoduché rovnici, v níž platilo, že pokud mám dobrý nápad, jsem dobrý předseda, kdežto mám-li nápad podezřelý, je třeba o něm hlasovat. Milan Hrabal na to šel jinak: protože v předsednictvu úřadoval z Varnsdorfu a všech schůzí se neúčastnil, napsal rozhodně nejvíc mailů. To Honza Přikryl nenapsal skoro žádný, zato zkatalogizoval všechny knížky v Hórnikově knihovně (spolu s Martinem Boukalem, než se ten vloni svých funkcí vzdal). A Ondra Šrámek zase jistojistě napsal nejvíc zápisů z našich jednání. Martin Šlechta se předvedl jako nejvýkonnější lužický cyklista, Tereza Valášková (už Vlachovská) před svou loňskou rezignací na mandát jako nejlepší překladatelka z němčiny. Jsem jim všem vděčný nejen za tohle, hlavně za mnoho jiného – osobnějšího.

Povedlo se zapojit i další přátele, kteří organizovali své vlastní akce, nebo s chutí přicházeli na schůze či uklidivé brigády a pomáhali, kde to šlo. Je jich moc, a ač je to po prosincovém čísle opakovaný vtip, neodpustím si ho: Zdeňku, Honzo jr., Terezo, Přemku, Kryštofe, Alice, Hanko, Hynku, Rudolfe, Ladku, Dano, Jano, Věro, Kláro, Davide i druhý Davide, Zuzano, Štefane, Jene, Daniele, Jitko, Pavle, Jaromíre, Lukáši, Stando, Radku – taky vám všem díky, pomáhali jste dobré věci. Dlouze bych mohl jmenovat přátele na lužickosrbské i německé straně, omezím se jenom na to, že nám snad uvěřili, vzali nás vážně a pomohli s leccím, co jsme si umanuli. A taky snášeli naši kritiku, protože jsme si vůči nim nebrali servítky.

No a pak je tu Eliška. Stavěla nás do latě v předsednictvu i v redakci časopisu, bez ní by nešlo skoro nic. Brzdila mé nápady, nutila mě vymýšlet nová a nová zdůvodnění, proč něco dělat. Někdy mě tak přiměla na nápad rezignovat, jindy vyprovokovala k tomu, že jsem si věc prosadil, abych jí dokázal, že to jde. Kolik jen jsme si toho řekli během nočních telefonátů...

Zkrátka šlo to. Být předsedou především znamená neustále s někým mluvit, vyvracet jeho pochyby a nedávat najevo svoje. Já se všemi těmito lidmi mluvil rád, stali se v mém životě těmi z nejdůležitějších. Mnohé mi dali a nevzali skoro nic. Proto: děkuju, přátelé, za mimořádné dva roky. A na viděnou příště.

Lukáš Novosad, předseda

Česko-lužický věstník vydává Společnost přátel Lužice, U Lužického semináře 90/13, 118 00 Praha 1 – Malá Strana, www.luzice.cz, luzice@luzice.cz,

ročně v osmi číslech a dvou dvojčíslech nákladem 300 výtisků. Cena 30 Kč.

Redakční rada: vedoucí redaktorka Eliška Papcunová, U Santošky 11, 150 00 Praha 5, elisapcunova@gmail.com; zástupce vedoucí redaktorky: Jan Zdichynec, zdichy.j@seznam.cz; členové: Zuzana Bláhová, Radek Čermák, Štefan Pilát. Sazba: Martina Lapišová.

Roční předplatné: ČR 300 Kč, zahraničí 20 € (hotově 15 €) bankovním převodem na účet Fio banka, a. s., 2900678633/2010.

Objednávky a stížnosti na nezasilání: Redakční rada ČLV, U Lužického semináře 90/13, 118 00 Praha 1 – Malá Strana, luzice@luzice.cz, tel. 728 581 822.

Rada se ne vždy ztotožňuje s názory a slohem pisatelů. Za pravdivost odpovídá autor. Nevyžádané rukopisy nevracíme.

MK ČR E 6880. ISSN 1212-0790.